

تورلۇق يۈزدى

تۈرك اومياقلارنىڭ ئاسرافكارى ئاباس مجموعه در

جلد : ۱ — ۲۱

مارت ۱۹۲۸
اون يىلدىن بېرى سنە

صافی : ۳ — ۱۹۷

مزار طاشلی

استانبولک ضبطیه باشلایان عثمانی تورک دوره صنعتک ایلک مزار طاشلی بروسه، اذنیق دورینک عینی در. بومزار طاشلرینک موجودی غایت آذر. یالکز قاع آت بازارنده مقنیهالی محمدپاشا، نام دیگر قول جامی مزارلغده [۸۸۵] تاریخی بر مزار طاشی و قاع سلطان محمدک مقنیلرندن کسکین ددهک مزار طاشلی وارد. استانبولک فتحیه مرسره آله سی کبی بر مرسره منبی فزانان تورکر بودورده عموم مزار طاشلرینی مرسردن پامغه باشلامشلردی. تزینات و انشاآت ایشلرینک موقیقله تطبیقی تسهیل ایدن مرسرلر عینی زمانده بوتزیناتک کوزه لاکنی، اینجه لکنی حقیه کوستره بیلن برمالزومه صنعتدی.

عثمانی تورک دوری؛ مزار طاشلارنده اسکی دورلرک یکنسق شکلی ترک ایتمشدر. صنعتکارلر دماغلرینک یارادیجی قوتیه مختلف و آهنسکدار مزار طاشی بیلری ابداع ایتمشلردر. بو طاشلارده تزینات و خطوط معماریه عینی قواعد و شرائط آلتنده پاییلدینی حالده، ترکیب خصوصنده پاییلان اوافق برده کیشیکلک وجوده کان اثرلری یکدیگرندن اساسلی فرقله آیرمیشدر.

مزار طاشلرینک باشانی اولان مزین فرونتونلرک اینجه کنارلری قیرماسین دییه بعضیلرنده ساده و مثلی ایکنجی بر فرونتونله چرچیوه لشمشدر.

مستطیل جهلی طاشلرک اکثریننده فرونتونک بولوندینی اوست قاعده آلت قاعدهیه نظر آ یوزده یکریمی درجه سنده داها کنیش اولارق پایلوب مزار طاشلرینه کوزهل بر تناسب ویرلمشدر.

سلجوق مزار طاشلارنده وسطی ارتفاع عرضنک ایکی الی ایکی بیجی مثلی اولدینی حالده عثمانی تورک دورینک تکمل ایتمش مزار طاشلارنده ارتفاع عرضنک دوت الی دوت بیجی مثلی در. عثمانی تورک دورینک مزارلرینی؛ لحدلر و مزار طاشلری اولقی اوزره ایکی په آیرمی ایجاب ایدر.

لحدلر اکثرینله مستطیل بر پلانده در. دوت جبهه سنی تشکیل ایدن مرسره یکپاره دیوارلرک اوستی بهضاً آچقدرد. قاپلی اولانلاردهده قاپلی طاشنک اوناسنده اوافق بر حوضی آکدیران چوقورلوق پاییلمشدر. بو چوقورده لاردن، یاغوردن سولر طوبیلانیر. یازین سرویلرک سیرین کولکله لرده تخر ایدمه یین بوصولردن قوشلر استفاده ایدرلر. کوزل جیویلیلریله مزارستانک مرثیه لرینی اوقویان قوش جغزلری کندیسنه چکن بو حوضلر تورک مزارلرینک بررسه نیولی در.

اوزرلری آچیق اولان لحدلرک اورتیهی طوبراقدرد. بولره دیکیان کول فدائلری اولحدک آلتنده یاتان تولونک خاطراتی تمثیل ایدر. ایلک بهاری کورور؛ ییشیل یاپراقلرینی روزگار اوقشارکن، مور کولکله لری مرسره طاشلر اوزرنده بر امیدکی تیزدر، غنجه لری بو بور؛ کله بکر اوچوشورکن، آغستوس بوجکلی باغیش سیرکن دونک اوافق غنجه سی اولفون بر کول حاله کلیر؛ نهایت اوکول قوجار. دون فدائک زمره کبی یاپراقلرینی، نازه غنجه لرینی اوین روزگار، نهایت سرت آلیله اونی سالار، یاپراقلردو کولمکه باشلار، آرقی اوکوزل کول اولمشدر. ایفته بو لحدلر، حیائک بوتون فلسفه سنی آ کلامش، روحنده اک نزه دیوقولری طاشیمش اولان تورک صنعتکارلرینک الی اثرلری در. اونلر وجوده کتیرده لری مزارلوق معماریسینک بو کوزهل اثرلریله اولومک آلم شعرلرینی عصرلرجه یاشاشلر و یاشانیورلر. بحث ایتدیکمز بو لحدلردن باشقه تابوت شکلنده لحدلرده وارد. بولرک اسکی نمونه لری شهزاده جامی وادرنه قبوسنده مهرماه سلطان جامی مزارلرینده موجوددر. بو شکلده کی لحدلرک اوزرینه بر شالی آ کدیران اینجه وقیمتدار تزینات ایتمشدر. عموم لحدلرک دوت جبهه سنه مختلف تزینات و چچیکار نحت ایدله یکی کبی، آزالرندهده دائره وی روزه تیر

یایلیر . تورك منار طاشلرندن باشلايان و معماری
بلدی ده اولرك قبولرینه قدر تطبیق اولونان بو
روزه تورك مبدای توركلرك حربده قولاندقلى
قالقاندلردر .

توركلر قوت و قدرت افاده ايتك ايسته دكلری
عمللرده، تزینات حالنه انقلاب ايتش اولان قالقانی
قولاندلردر . مبانی هر دورلو تعرضدن محافظه
ایده بيله جك بر صلابتده اولسی ایجاب ایدن قبولرده
تزینات شكندده اوفاق قالقانلر و قالقانلرك اوزرنده کی
تپلی چيویلرله بومعانی افاده ايتك ايسته مشلردر .
بناء علیه منار طاشلری اوزرنده بعضاً یاراقلر
وبعضاً ده گرفت تزینات ایله سوسله ن محذب
ومقر قالقانلر صوك التجا كاه اولان منارلك عنعنوی
بر تزینات و خاطره سی در . ذاتاً طبیعتی سه رهن ،
كوزه لكك عاشق اولان توركلر ، چيچكلردن ، نباتدن
الهام آلیرلرده ، تا آسیانك قارلی تپه لرندن آوروپانك
نهایتلرینه قدر آلیر كده سه و هرك قولاندقلى قالقانلردن
الهام آلامزلری ؟

ملتلك دوشونجه لری آراسنده کی فرق لره قدر
بو بوكدر . اسکی مصرلیلر روحك جسده احتیاجی
اولدینه اعتقاد ایتدكلرندن جسمك چورومه مسی
ایچون مومیلر یابدقلى كبی ، شكك اونونولماسی
ایچون ده اولولرك هیكلرینی یاپارلردی . اسکی مصر
لحدلرینك قاقاقلری ، ایچنده کی اولونك بر هیكلی حالنده
ایدی .

اسکی یونانیلرك اعتقاداتی حسن و خیال اوزرینه
مؤسسی . طبیعتدن ، حادثاتدن الهام آلان حساس
دماغلری ، منتقلرنده بوتأثری یاراتمیشدی . لحدلرنده
اولونك اك مهم و جاذب خاطراتی نحت ایدرلردی .
استانبول موزه سنده کی اسکندر لحدی بونك كوزه ل
بر مثالی در .

ینه اسکی یونان لحدلرنده تأترك علامتی اولان
اورتویه بورونمش بر قادین هیكلی یایلیردی .
او قادین لحدینی بكه دیکی اولونك خاطراتی نرم
ایده رك آغلایان بر تشاددی . حاصلی یونان لحدلری ده
حسه خطاب ایدن بر صنعتك یوكسك اثرلری در .
بو لحدلر طبیعتك تخریبكار آنه قارشى قویاجق
درجه ده صاغلادمی . فقط اسکی ملتلردن بعضیلری
بونكه اكثفا ائمه مشلر ، سوزله ، تهدیدله ده اولولرینی
الی ایدم محافظه ايتك ايسته مشلردر . موزه منرك معروف
اثرلردن صیدا قرالی [اشمونازار] ك اوغلی

[تابیت] سیاه و سرت غرانیتدن یاپدیردینی لحدینك
اوزرینه طبیعتدن دها زیاده تخریبكار اولان انسانلره
خطاباً یازدیردینی كتابه ده : « قاپاغمی آچما ، بو
دورلو حرکت بكا حقارتدر . اكر بی یخضور
ایده جك اولورسه ك ، بر حیات اولان انسانلر
آراسنده وكونشك آلتنده انسال وانسایدن محروم
قال واموات آراسنده یاتاجق بر بوله ! » دیوردی .
توركلرایسه ، مفتون شعر و طبیعت بر ملتدی .
اعتقادلری اعتباریله ده جسدن زیاده روحه اهمیت
ویرلردی . منار طاشلری اوزرنده یازدقلى
كتابه لرله زائرلردن یالكلر خیردها و رحمتله یادایدلمکی
ایستلردی .

لحدلرینی آغیر قاقاقلرله ، آچیلماسی ایسته نمین دیو آسا
طاشلرله قاپاتمازلردی . تزیه و اصل روحلرینك معنوی
واراغه سرویلرك زمردین كواكبلرینی ، چيچكلرك
روحنواز محیطی ساحه یاپارلردی .

قدرت و قوتی جهانده طاشمش اولان بوبوك ملتمز ،
قیمتی دنیایه تقدیر ایتدیردیکی قالقانی بيله چيچكلره
انقلاب ایتدیرمرك تولومله باشلايان سكونت حیاتك
التجا كاهی اولان لحدینك دیوارینه بر چلك افتخار
كبی آصاردی . منار طاشلری ایسه ، پهلی تعبیر اولنان
مستطیلی و قالین بر قاقاق طاشك اوزرینه چفت اوله رق
دیكلیردی . بونلردن باش طرفده كیلر آفاق اوجنده
اولان طاشدن دها مزین اولارق یایلیردی .

قادینلره عائد منار طاشلرندن بعضیلری ده
ارككلره عائد طاشلرده اولدینی كبی بر سرپوش
ایله نهایتلیر . بو طاشلر يك آزدر . فقط بوتون
معناسیله شایان دقتدر . عاداتا اسکی زمانك حوتوزلرینی
آكديران بو سرپوشلرده کی تزینات بر اویا قدار
ایجه در . قادینلرك باشلرینه طاقده قلى مزین طوغلرده
سرپوشلر اوزرینه و بونه طاقیلان اینجیلرده منار
طاشی باشقلىرینه موفقیته نحت ایدلشدر . مهرماه
سلطان جامی منارلغنده بوله طاشلر اولدینی كبی ،
قره جه احمد منارلغنده نسلی خان خاتونك منار
طاشی ده بونقطة نظردن شایان بدقیق در .

اون سكرنجی عصره عائد منار طاشلریمزده
رونه سانس ایتالیان معمارینك تأثیرلری كورولمكه
باشلامشدر . بومعمارینك نیشلرده قولاندینی دیلی
نصف كره شكندده کی باشلق بر (بارولیف) حالنده
منار طاشلریمزك باشقلرنده قولاندلشدر . بونكه برابر
خطوط اساسیه ده اسکی تورك معمارینك قواعدندن
آبرلامشلردر .

اون طقوزنجی عصرده اجنبی صنعتلری معماری مزده
مهم تخریبات یاپمیش ورونه سانس باشلقلردن ماعدا
تزیینات ده شکانی ده کیشدیرمیشدر . اسکی تورک
تزییناتنده بررولیف چپچک دالی ایجری به دوغرو
مثلثی و مقعر برمه قلمده اولدینی حالده اون طقوزنجی عصرک
تزییناتنده رونه سانسده اولدینی کبی خارجه دوغرو
محدب و قدمه لی رولیفلار ایشلنمه کباشلامیشدر . بو صورته

وجوده کتیریلن تزیینات اسکی اصلاتی تماماً غائب
ایتمیشدر .
صوک دورک طاشلاری ایسه ، بر باد قرصی فلسرله ،
عجمی اللردن چیقیش پروزل و عادی تزییناتیه
کوزهل صنعتیزک دورک انحصاطاتی آجیقلی بر حالده
کوسترمکده در . بو کونک هزار طاشلاری ماضیده کی
بو یوک صنعتیک یاننده قاره برر اسکهدر .

